

The model for predicting adjustment and quality of marital relationship based on early maladaptive schemas with mediating resilience

Sedigheh Pourmeghdad¹, Farideh Dokaneifard*², Masoumeh Behboodi³

1. Ph.D. student, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Counseling (Management and Accounting), Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.

<https://orcid.org/0009-0007-5159-8494>

2. Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Counseling (Management and Accounting), Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.

<https://orcid.org/0000-0002-5571-8349>

3. Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Counseling (Management and Accounting), Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.

<https://orcid.org/0000-0002-8128-6420>

Abstract

Introduction: The aim of the research was to provide a model for predicting the adjustment and quality of marital relationship based on early maladaptive schemas with mediating resilience.

Method: The descriptive research method was correlation type with structural equation method. The statistical population included all married women who referred to Islamic counseling centers in Tehran in 2021-2022. Multi-stage random sampling method and statistical sample size based on Sample Power software, 350 people were considered. Measurement tools included Spanier's Dyadic Adjustment Scale (1976), Busby et al.'s Revision of the Dyadic Adjustment Scale (1995), Young's Early Maladaptive Schemas (1998) and Connor and Davidson's Resilience Scale (CD-RISC, 2003). Data analysis was done using T-test and path analysis and using SPSS and SmartPLS software.

Findings: The findings showed that the presented model had good fit quality. In investigating the effect of the indirect path, early maladaptive schemas (0.421) and domain components (self-management and impaired performance (0.421), rejection and cut-off (0.423), reorientation (0.419), impaired limitations (0.420), intrusiveness and inhibition (0.421)), there was a significant relationship in predicting the quality of marital relationship with the partial mediating role of resilience.

Conclusion: Therefore, it can be concluded that based on the awareness, recognition and correction of the early maladaptive schemas in different fields, by increasing the level of resilience based on the mutual understanding of the needs of each of the spouses towards each other in the context of efficient marital relationship, the adjustment and quality of satisfactory marital relationship will be provided.

Keywords: Adjustment, Early Maladaptive Schemas, Marital Relationship Quality, Resilience.

Extended Abstract

Introduction: Introduction: Marital adjustment is a general assessment of the state of the marital relationship, which leads to satisfactory relationships between spouses based on marital expectations (Omrani, Jomehri & Ahadi, 2019). Also, the quality of marital relationships is a multidimensional concept that refers to the behavioral manifestations and interaction patterns of couples (Tandler, Krüger & Petersen, 2021). It also refers to the perceived consequences of marital relationships that include a combination of positive experiences such as adjustment, satisfaction, marital satisfaction and negative experiences such as marital conflicts (Sedghi, Ghaffari & Kazemi, 2021). Most of the interpersonal problems experienced by spouses are influenced by their dysfunctional way of thinking in their relationships with others. This way of thinking is called the early maladaptive schema (Young, Klosko & Weisharr, 2006). Another effective factor in creating marital adjustment is the level of resilience in spouses. Resilience is a dynamic process that increases people's ability to cope with difficult and dangerous situations (Ogińska-Bulik & Zadworna-Cieślak, 2018). . Considering the novelty of the research and the fact that the communication problems of couples in our country are increasing in various ways, the void of such basic scientific research seems necessary. Therefore, this research was conducted with the aim of providing a model for predicting the adjustment and quality of marital relationships based on the early maladaptive schemas with the mediation of resilience.

Methodology: The design of this research was descriptive and correlational. The statistical population of the study was all married women referring to Islamic counseling centers in Tehran in 2021-2022, whose number was more than 1763. The sample of the research was randomly multi-staged and based on the statistical software Sample Power, 350 people were considered, and considering the possibility of 20% dropout of the subjects, the number of the sample was 375 people. The criteria for entering the research included living together for at least seven years, the age range of marriage between 30 and 45 years and above, and the exclusion criteria were having an obvious and acute physical and mental illness, not completing the questionnaires, and not wanting to continue cooperating in the research. Measurement tools included Spanier's Marital Adjustment Scale (1976), Busby et al.'s Quality of Marital Relationships (1995), Young Schemas Questionnaire (Short Form) (1998), and Connor and Davidson's Resilience Scale (2003). Data analysis was done using T-test and path analysis and using SPSS and SmartPLS software.

Results: The findings obtained based on the demographic characteristics of age showed that the average age of women in the sample group was 38.43 with a standard deviation of 2.69. Regarding the marriage period, 31.49% of the subjects' marriage period was between 11 and 15 years. On the other hand, regarding the number of children, 61.84% of the subjects had two children and the lowest number was 57.49% with one child.

Table 1. The significance of assumptions and the intensity and direction of their influence based on the direct and indirect path

Direct and indirect path	Significant coefficients	Standard coefficients	P Values	Result
The field of self-management and dysfunction -> marital adjustment	12.849	-0.774	0/000	meaningful
The field of rejection and cutting -> marital adjustment	12.114	-0.711	0/000	meaningful
The field of another orientation -> marital adjustment	12.457	-0.746	0/000	meaningful
The field of impaired limitations -> marital adjustment	12.328	-0.729	0/000	meaningful
The field of eavesdropping and inhibition -> marital adjustment	12.653	-0.765	0/000	meaningful
Early maladaptive schemas -> Marital adjustment	12.480	-0.745	0/000	meaningful
The field of self-management and dysfunction -> quality of marital relations	12.236	-0.724	0/000	meaningful
The sphere of rejection and cutting -> the quality of marital relations	12.764	-0.762	0/000	meaningful

The field of another orientation -> the quality of marital relations	12.621	-0.746	0/000	meaningful
The field of impaired restrictions -> quality of marital relations	12.487	-0.735	0/000	meaningful
The field of eavesdropping and inhibition -> the quality of marital relations	12.759	-0.754	0/000	meaningful
Early maladaptive schemas -> Marital relationship quality	12.573	-0.744	0/000	meaningful
The field of self-management and dysfunction -> resilience	11.349	-0.735	0/000	meaningful
The field of rejection and cutting -> resilience	11.825	-0.786	0/000	meaningful
The field of another orientation -> resilience	11.638	-0.759	0/000	meaningful
The field of impaired limitations -> resilience	11.523	-0.741	0/000	meaningful
The field of alertness and inhibition -> resilience	11.763	-0.769	0/000	meaningful
Early maladaptive schemas -> resilience	11.619	-0.758	0/000	meaningful
Resilience -> marital adjustment	10.139	0.723	0/000	meaningful
Resilience -> quality of marital relations	11.286	0.739	0/000	meaningful

Based on this, the obtained results showed that the measurement model with the structural model in providing the model for predicting the adjustment and quality of marital relations based on the components of the early maladaptive schemas with the mediation of resilience has a relatively suitable and desirable quality.

Discussion: The result of the research showed that by using the method of structural equation modeling based on the collected data, the theoretical model was consistent with the research model and had a good fit. This finding was consistent with the research findings of K r k &  zabacı (2023), Adıyaman & Ay en Temel (2023). In explaining this finding, it can be said that the content of schemas includes all aspects of a person's life, whether consciously or unconsciously, and structurally It creates what a person is born with. At the same time, the evolution of schemas is influenced by culture, family, religion, and factors related to gender, age or personality. In fact, schemas are stored to be activated in certain conditions. For this reason, schemas cause bias in the interpretation of events by each of the spouses, and these biases manifest themselves in interpersonal psychopathology in the form of misunderstandings, distorted attitudes, incorrect speculations, and unrealistic goals and expectations in marital relationships. Also, resilience, through acceptance and recognition and awareness of negative emotions based on different emotion regulation strategies in an adaptive way to control marital conflicts, is effective in improving the quality of marital relationships.

Conclusion: The limitations of this research included the following: the research sample was limited to women in Tehran; research data being limited to a specific period of time; using self-report questionnaires; Differences in demographic characteristics such as age, education and income. Therefore, regarding future research in this field, it is suggested to carry out extensive analyzes in this field so that researchers can evaluate the effective factors in this field.

Acknowledgments: This article was taken from the doctoral dissertation of the first author in the field of Counseling at Roudehen Branch of the Islamic Azad University. We are very grateful to all the women who cooperated with us in conducting this research. All the necessary compromises for observing research ethics observed in this article.

Funding: This research received no specific funding from funding organizations in the public, commercial or public sector Non-profit sectors and the research costs were covered solely by the first author.

Ethical approval and consent for participation: The researcher has conducted the research process after obtaining approval from university. Participants were assured that their findings were confidential and would be published in an article without mentioning their personal information.

Conflict of interest: Researchers allow the journal to publish this article. The authors declare that they have no conflict of interest.

ارائه مدلی برای پیش‌بینی سازگاری و کیفیت روابط زناشویی بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با

میانجی‌گری تاب‌آوری

صدیقه پورمقداد^۱، فریده دوکانه‌ای فرد^{۲*}، معصومه بهبودی^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و مشاوره (مدیریت و حسابداری)، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

<https://orcid.org/0009-0007-5159-8494>

۲. دانشیار، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و مشاوره (مدیریت و حسابداری)، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

<https://orcid.org/0000-0002-5571-8349>

۳. استادیار، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و مشاوره (مدیریت و حسابداری)، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

<https://orcid.org/0000-0002-8128-6420>

چکیده

مقدمه: هدف پژوهش انجام‌شده ارائه مدلی برای پیش‌بینی سازگاری و کیفیت روابط زناشویی بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری تاب‌آوری بود. **روش:** روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی با روش معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل کلیه زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره اسلامی شهر تهران در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی چندمرحله‌ای و حجم نمونه آماری بر اساس نرم‌افزار Sample Power، ۳۵۰ نفر در نظر گرفته شد. ابزارهای سنجش شامل مقیاس سازگاری زناشویی اسپاینر (۱۹۷۶)، کیفیت روابط زناشویی باسی و همکاران (۱۹۹۵)، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه (فرم کوتاه) یانگ (۱۹۹۸) و مقیاس تاب‌آوری کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون T و تحلیل مسیر و بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS و SmartPLS انجام شد. **یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد که مدل ارائه‌شده از کیفیت برآزش مطلوبی برخوردار بود. در بررسی اثر مسیر غیرمستقیم، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه (۰/۴۲۱) و مؤلفه‌های حوزه (خودگردانی و عملکرد مختل (۰/۴۲۱)، طرد و بریدگی (۰/۴۲۳)، دیگرجهت‌مندی (۰/۴۱۹)، محدودیت‌های مختل (۰/۴۲۰)، گوش‌به‌زنگی و بازداری (۰/۴۲۱)) در پیش‌بینی کیفیت روابط زناشویی با نقش میانجی‌گری جزئی تاب‌آوری رابطه معناداری وجود داشت. **نتیجه‌گیری:** بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بر اساس آگاهی، شناخت و اصلاح طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در حوزه‌های مختلف، با افزایش سطح تاب‌آوری بر مبنای درک متقابل نیازهای هرکدام از همسران نسبت به یکدیگر در بافت روابط زناشویی کارآمد، زمینه سازگاری و کیفیت روابط زناشویی رضایت‌بخش فراهم می‌گردد. **واژه‌های کلیدی:** تاب‌آوری، سازگاری، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، کیفیت روابط زناشویی.

مقدمه

خانواده رکن اساسی جامعه و کانون اصلی رشد و تعالی انسان است. شکل‌گیری این نهاد مقدس ناشی از پیوند زناشویی بین زن و مرد است. رضایت فرد از زندگی زناشویی به منزله رضایت وی از خانواده و رضایت از خانواده به مفهوم رضایت از زندگی زن و مرد خواهد بود. هنگامی که فرد از این رابطه از سطح خشنودی مناسبی برخوردار باشد، زمینه‌ی رشد و تعالی و پیشرفت مادی و معنوی جامعه را فراهم خواهد کرد (Pakniyat & Roshan Chesli, 2017). بر اساس یافته‌های مختلف، از عوامل مؤثر بر زندگی زناشویی سازگاری زناشویی^۱ است. سازگاری زناشویی یک ارزیابی کلی از وضعیت رابطه زناشویی می‌باشد که بر اساس انتظارات زناشویی موجب روابط رضایت‌بخش همسران می‌گردد (Omrani, Jomehri & Ahadi, 2019). سازگاری و رضایت در زندگی زناشویی نقش اساسی در سلامت جسمی و روانی زوجین دارد و زمینه رشد را برای همه اعضای خانواده فراهم می‌آورد. اگر یک زوج در روابطشان با یکدیگر نتوانند به توافق و در نتیجه سازگاری برسند، عملکردهای خانواده مختل شده و اگر خانواده دچار آسیب شود، بر کل جامعه مؤثر است و سلامت جامعه را با بحران روبرو خواهد کرد (Rastgoftar & Khodadadi, 2024). با توجه به اینکه وجود سازگاری زناشویی بر کیفیت روابط زوجین تأثیرگذار می‌باشد، شناخت و شناسایی عواملی که مرتبط با سازگاری زناشویی می‌باشد، در پیشبرد اهداف مربوط به ارتقاء سطح کیفی روابط همسران مؤثر است (Damiano, Reece, 2015). از دیگر سو سلامت و پویایی خانوادگی ریشه در گرو کیفیت الگوهای ارتباطی همسران می‌باشد. وجود کیفیت روابط صمیمانه زناشویی مستلزم آگاهی، درک عمیق، پذیرش، ابراز افکار و احساسات است (Tahir & Khan, 2021). کیفیت روابط زناشویی مفهومی چندبعدی است که به نمودهای رفتاری و الگوهای تعاملی زوجین (Tandler, 2021) و پیامدهای درک‌شده از روابط زناشویی که شامل ترکیبی از تجربیات مثبت مثل سازگاری، خرسندی، رضایت زناشویی و تجربیات منفی مثل تعارضات زناشویی (Sedghi, Ghaffari & Kazemi, 2021) اشاره دارد. رویکردهای نظری مختلف، سازگاری و کیفیت روابط زناشویی را از منظرهای متعدد، نگریسته‌اند. به‌طور مثال یکی از مهم‌ترین عوامل که در تحقیقات مختلف به آن اشاره شده است، شناخت‌ها هستند. شناخت‌ها شامل نگرش‌ها، تفکرات و طرح‌واره‌ها می‌باشند. طرح‌واره‌ها، باورها و احساسات مهمی در مورد خود و محیط هستند که افراد آن را بدون چون‌وچرا پذیرفته‌اند. طرح‌واره‌ها قدیمی‌ترین مؤلفه‌های شناختی محسوب می‌شوند که می‌توانند مثبت یا منفی، سازگار یا ناسازگار باشند (Peiravi & Bahrami, 2017). اغلب مشکلات بین‌فردی که همسران تجربه می‌کنند، تحت تأثیر شیوه تصور ناکارآمد آنان در روابط خود با دیگری می‌باشد. این شیوه تصور طرح‌واره ناسازگار اولیه^۲ نامیده می‌شود (Young, Klosko & Weisharr, 2006). طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه باورهای قوی و پایداری در مورد خود، دیگران و جهان هستند که در اوایل دوران کودکی رشد می‌کنند و سپس به بزرگسالی راه می‌یابند. طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه توسط رویدادها یا موقعیت‌های خاص فعال شده و منجر به تجارب عاطفه شدید و استفاده از راهبردهای مقابله‌ای (ناسازگارانه) می‌شوند (Kunst, Lobbestael, Candel & Batink, 2020). از طرفی با افزایش سطح طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در فرد، سازگاری زناشویی با کاهش مواجه می‌شود (Karney & Bradbury, 2020). یانگ پانزده طرح‌واره ناسازگار اولیه را که در ۵ گروه سازمان یافته‌اند، مطرح نمود؛ گروه اول بریدگی / طرد شامل زیرمجموعه‌های محرومیت هیجانی، رهاشدگی / بی‌ثباتی، بی‌اعتمادی / بدرفتاری، انزوای اجتماعی / بیگانگی، نقص / شرم. گروه دوم خودگردانی و عملکرد مختل شامل شکست، وابستگی / بی‌کفایتی، آسیب‌پذیری نسبت به زیان یا بیماری خود تحول نیافته / گرفتار، گروه سوم محدودیت‌های مختل شامل استحقاق / بزرگ‌منشی و خویش‌داری / خودانضباطی ناکافی، گروه چهارم دیگرجهت‌مندی شامل تمرکز افراطی بر نیازها، تمایلات و احساسات دیگران، اطاعت و از خودگذشتگی و گروه پنجم گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد و بازداری شامل بازداری هیجانی و معیارهای سرسختانه / عیب‌جویی افراطی (Young et al, 2006). در پژوهشی (McDermott, 2017) بیان داشت طرح‌واره بی‌اعتمادی / بدرفتاری، محرومیت هیجانی، استحقاق بزرگ‌منشی و خودانضباطی ناکافی، رابطه معناداری با کاهش رضایت از روابط عاشقانه دارند. همچنین مطالعات بیانگر آن است که افزایش

1. Marital adjustment

2. Early maladaptive schemas

سطح طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در همسران، موجب کاهش رضایت و سازگاری زناشویی می‌شود (Körük & Özabacı, 2023; Mahmoudpour, Darba, Kamandloo & Madani, 2020).

یکی دیگر از عوامل مؤثر در ایجاد سازگاری زناشویی، سطح تاب‌آوری در همسران است. تاب‌آوری^۱ فرآیندی پویا می‌باشد که توانایی افراد را برای کنار آمدن با شرایط سخت و خطرناک را افزایش می‌دهد (Ogińska-Bulik & Zadworna-Cieślak, 2018). تاب‌آوری ظرفیت افراد را در هنگام مواجهه با دشواری‌های زندگی نمایان می‌سازد. افراد دارای تاب‌آوری، سطوح بالای انسجام خانوادگی، ارتباطات مؤثرتر و مشکلات کم در عملکرد خانواده را گزارش کردند، اما افرادی که دارای تاب‌آوری پایین بودند، مسائل و مشکلات بیشتری را در ارتباطات خانوادگی داشتند. تاب‌آوری سبب افزایش سازگاری زناشویی و حل و فصل مشکلات می‌شود (Karimi & Esmaeili, 2020). تاب‌آوری، تنش را محدود نمی‌کند، مشکلات زندگی را از بین نمی‌برد، بلکه به افراد قدرت می‌دهد تا با مشکلات پیشرو مقابله سالم داشته باشند. بر سختی‌ها فائق آید و با جریان زندگی حرکت کند. تاب‌آوری ظرفیتی برای مقاومت در برابر تنش است (Fradelos, Latsou, Mitsi, Tsaras, Lekka, Lavdaniti et al, 2018). بر این اساس پژوهش‌ها تاب‌آوری یک توانایی ذهنی حیاتی برای کاهش استرس در موقعیت‌های مختلف مانند زندگی زناشویی و بهبود کیفیت زناشویی و افزایش سازگاری زناشویی می‌باشد (Khalaf & AL-Hadrawi, 2022).

در یک نگاه کلی می‌توان این‌گونه مسئله پژوهش را بیان نمود که، زوجین به دلیل مسائلی که در زندگی زناشویی برایشان اتفاق می‌افتد و با توجه به نحوه نگرش آنها نسبت به قضایا، مسائل، مشکلات و حوادثی که با آن روبرو می‌شوند، سلامت جسم و روان خود را تحت تأثیر قرار می‌دهد و بر اساس نوع دیدگاه و جهت‌گیری که در زندگی خود اتخاذ نموده‌اند، باعث کاهش و یا افزایش میزان سازگاری و کیفیت روابط زناشویی را در روابط زناشویی ایجاد کند (Howard, 2020). با توجه به بررسی مطالعات مختلف در حیطه سازگاری و کیفیت روابط زناشویی، می‌توان بیان داشت همسرانی که بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار خود در حوزه طرد و بریدگی قرار گرفته باشند، قادر نمی‌باشند که روابط رضایت بخشی با یکدیگر داشته باشند و از طرفی این‌گونه از همسران نیاز به ثبات، امنیت، محبت، عشق و تعلق خاطر را در کیفیت روابط خود با یکدیگر کمتر احساس می‌کنند، و بر این اساس به‌درستی قادر به بیان احساس و هیجانان و یا مدیریت تنظیم هیجانان خود در تعامل با یکدیگر را ندارند، و معمولاً رفتارهایشان در تعامل با یکدیگر به‌صورت خشم، نفرت، ناراحتی و ترس، تندخویی، سرد و بی‌عاطفه، طردکننده می‌باشد که این امر موجب شکل‌گیری عدم کیفیت روابط زناشویی مناسب می‌شود (Streubert et al, 2019). بر همین اساس همسرانی که در روابط زناشویی خود دچار مشکل می‌شوند و قادر نمی‌باشند دیگری را درک کنند و به احساسات و هیجانان طرف مقابل خود احترام بگذارند، این خصوصیت رفتاری موجب می‌شود که روابط همسران از لحاظ عاطفی مختل شود. وجود طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و عدم تنظیم هیجان و عدم مهارت تاب‌آوری زمینه‌ای را ایجاد می‌کند که کیفیت روابط زناشویی همسران به شیوه‌ای نامناسب شکل گیرد. با توجه به این امر که خانواده از مهم‌ترین نهاد در جامعه می‌باشد و ورود هر عامل تنش‌زایی بر کارکردهای آن تأثیرگذار می‌باشد، بنابراین به‌کارگیری اقدامات مناسب به همسران در روابط زناشویی کمک می‌کند تا به بهترین شکل ممکن بتوانند از عهده حل مسائل و مشکلات خود برآیند. با توجه به جدید بودن پژوهش و این‌که مشکلات ارتباطی زوجین در کشورمان به گونه‌های مختلفی روبه افزایش است، خلأ این‌گونه پژوهش‌های بنیادی علمی، ضروری به نظر می‌رسد. لذا این پژوهش با هدف ارائه مدلی برای پیش‌بینی سازگاری و کیفیت روابط زناشویی بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری تاب‌آوری انجام شد.

روش پژوهش

طرح این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری مورد پژوهش کلیه زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره اسلامی شهر تهران در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ که تعداد آن‌ها بالغ بر ۱۷۶۳ نفر بود. نمونه پژوهش به‌صورت تصادفی چندمرحله‌ای و بر اساس نرم‌افزار آماری Sample Power، ۳۵۰ نفر و با توجه به احتمال ۲۰ درصد افت آزمودنی‌ها تعداد نمونه ۳۷۵ نفر در نظر گرفته شد. معیارهای ورود به پژوهش شامل حداقل هفت سال زندگی مشترک، محدوده سن ازدواج بین ۳۰ تا ۴۵ سال به بالا، دارا بودن حداقل سواد کافی به‌منظور پاسخ‌دهی به پرسشنامه‌های مذکور، داشتن تعارضات و مشکلات زناشویی، عدم دریافت

درمان‌های مختلف روان‌شناختی در زمینه بهبود تعارضات زناشویی، گذشت حداقل یک ماه از درمان‌های مختلف روان‌شناختی، عدم سابقه عارضه بیماری اعصاب و روان، عدم سابقه بستری در بیمارستان‌های اعصاب و روان، و معیارهای خروج داشتن بیماری جسمانی و روانی مشهود و حاد، عدم تکمیل پرسشنامه‌ها و عدم تمایل به ادامه همکاری در پژوهش بود. روش اجرا در این پژوهش پس از اخذ برگه معرفی‌نامه از دانشگاه واحد محل تحصیل، به مراکز مشاوره اسلامی شهر تهران با مراجعه و اطلاعات اولیه جهت اجرای پژوهش به مدیریت مراکز مشاوره اسلامی شهر تهران توضیح داده شد. در ابتدا اطلاعات اولیه از زنان متأهلی که برای مشکلات زناشویی به این مراکز مراجعه کرده بودند، اخذ شد و سپس به آنها در خصوص شرایط شرکت در پژوهش و اصول اخلاقی نظیر رضایت آگاهانه، رازداری و محرمانه ماندن اطلاعات شخصی توضیحاتی ارائه شد. سپس از آزمودنی‌ها خواسته شد که سؤالات پرسشنامه‌های مذکور با دقت پاسخ داده و تمام گزینه‌ها را تکمیل نمایند. جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های زیر استفاده شد:

۱. مقیاس سازگاری زناشویی^۱ (DAS): مقیاس سازگاری زناشویی توسط Spanier (1976) به منظور سنجش سازگاری زناشویی میان زنان و شوهرها و یا هر دونفری که باهم زندگی می‌کنند، تدوین شده است. این مقیاس دارای ۳۲ سؤال است. مقیاس سازگاری زناشویی دارای چهار بعد می‌باشد که شامل (سازگاری زناشویی ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۳۱، ۳۲، همبستگی زناشویی ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، توافق زناشویی ۱، ۲، ۳، ۵، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵ و ابراز محبت ۴، ۶، ۲۹، ۳۰) است. پایایی پرسشنامه به شیوه آلفای کرونباخ در مطالعه Spanier (1976) ۰/۹۶ به دست آمد که نشان داد از همسانی درونی خوبی برخوردار است. همسانی درونی خرده‌مقیاس‌ها بین خوب تا عالی است. رضایت دونفری ۰/۹۴، همبستگی دونفری ۰/۸۱، توافق دونفری ۰/۹۰ و ابراز محبت ۰/۷۳. این مقیاس با روش‌های منطقی روایی محتوا چک شد. مقیاس سازگاری زن و شوهر با قدرت تمیز دادن زوج‌های متأهل و مطلقه در هر سؤال، روایی خود را برای گروه‌های شناخته‌شده نشان داده است. این مقیاس از روایی هم‌زمان نیز برخوردار است و با مقیاس رضایت زناشویی لاک-والاس همبستگی دارد (Sanaei, Alaghemand, Mahboobi Gharakhloo, Kheirkhai & Soheilian (2018) در پژوهش (Falahati & Hooman, 2000). در پژوهش مقیاس از طریق آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به دست آمد. همچنین این مقیاس با روش بازآزمایی و با فاصله ۱۰ روز روی نمونه‌ای متشکل از ۱۲۰ نفر از زوجها اجرا گردید و برای میزان همبستگی از روش گشتاوری پیرسون استفاده شد. ضریب همبستگی بین نمرات زوجها طی دوبار اجرا در کل نمرات ۰/۸۶ مقیاس رضایت زناشویی ۰/۶۸، مقیاس همبستگی دونفری ۰/۷۵، مقیاس توافق دونفری ۰/۷۱ و مقیاس ابراز محبت ۰/۶۱ به دست آمده است. در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس بر اساس آزمون آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد.

۲. مقیاس کیفیت روابط زناشویی^۲ (RDAS): مقیاس کیفیت روابط زناشویی توسط Busby, Crane, Larson & Christensen (1995) ساخته شده است. این مقیاس از ۱۴ ماده و ۳ زیرمقیاس توافق، رضایت و انسجام تشکیل شده است که در مجموع نمره کیفیت رابطه زناشویی را نشان می‌دهند. همچنین نمره‌گذاری در یک طیف لیکرت شش‌درجه‌ای از همیشه اختلاف داریم (۰) تا توافق دائم داریم (۵) انجام می‌شود و نمرات بالا نشان‌دهنده کیفیت روابط زناشویی مطلوب است. Busby et al (1995) اعتبار این مقیاس را بر اساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸، و هم‌زمان این پرسشنامه با رضایت زناشویی با ۰/۳۹ را گزارش کردند. در پژوهش Nobandegani (2022) ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل پرسشنامه ۰/۸۶ و برای خرده‌مقیاس‌های همفکری و توافق ۰/۷۹، رضایت ۰/۸۳ و انسجام ۰/۷۴ به دست آمد. همچنین روایی هم‌زمان با پرسشنامه صمیمیت ۰/۴۵ گزارش شد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس کیفیت روابط زناشویی ۰/۸۰ به دست آمد.

۳. پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه^۳ (YSQ-SF): برای اندازه‌گیری طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه از پرسشنامه ۷۵ سؤالی یانگ (۱۹۹۸) با مقیاس پاسخ‌گویی ۶ درجه‌ای لیکرت (کاملاً نادرست = ۱ تا کاملاً درست = ۶) و ۱۵ خرده‌مقیاس شامل محرومیت هیجانی، طرد/رهاشدگی، بی‌اعتمادی/بدرفتاری، انزوای اجتماعی، نقص/شرم، شکست، وابستگی/بی‌کفایتی،

1. Dyadic Adjustment Scale (DAS)

2. Revision of the Dyadic Adjustment Scale (RDAS)

3. Young Schema Questionnaire - Short Form - 75

آسیب‌پذیری به ضرر، گرفتاری/ در دام افتادگی، اطلاعات، از خودگذشتگی، بازدارنده هیجانی، معیارهای سرسختانه، استحقاق، خویش‌داری و خودانضباط ناکافی استفاده شد. آلفای کرونباخ برای آزمون حاضر در پژوهش بیچ^۱ و همکاران (۲۰۱۸) ۰/۹۶ و برای خرده‌مقیاس‌ها بالاتر از ۰/۸۰ گزارش شد. در پژوهش غیائی (۱۳۸۸) روایی هم‌زمان پرسشنامه با مقیاس نگرش‌های ناکارآمد ۰/۶۵ گزارش شد. در پژوهش غیائی (۱۳۸۸)، آلفای کرونباخ آن در خرده‌مقیاس‌ها بین ۰/۶۰ تا ۰/۹۰ و آلفای کرونباخ کل آن ۰/۹۴ گزارش شد (به نقل از (Seyfizadeh, Zareei Mahmodabadi & Bakhshayesh (2020)). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه ۰/۸۳، حوزه بریدگی و طرد ۰/۸۳، خودگردانی و عملکرد مختل ۰/۸۲، دیگرجهت‌مندی ۰/۸۳، محدودیت‌های مختل ۰/۸۲ و گوش‌به‌زنگی بیش از حد و بازدارنده ۰/۸۳ به دست آمد.

۴. مقیاس تاب‌آوری کانر و دیویدسون^۲ (CD-RTS): مقیاس تاب‌آوری توسط Connor & Davidson (2003) ساخته شده است. مقیاس تاب‌آوری دارای ۲۵ سؤال و ۵ زیر مقیاس تصور از شایستگی فردی؛ اعتماد به‌غریز شخصی و تحمل عواطف منفی؛ پذیرش عواطف مثبت و عواطف امن؛ کنترل؛ و معنویت می‌باشد. نمره‌گذاری مقیاس تاب‌آوری بر اساس طیف لیکرت بین صفر (کاملاً نادرست) تا پنج (همیشه درست) انجام می‌شود. در این مقیاس نمرات کل آزمون بین ۰ تا ۱۰۰ قرار دارد؛ نمره برش این مقیاس ۵۰ است، به عبارتی هرچه نمرات به‌دست‌آمده در این مقیاس بالاتر از نمره برش باشد، نشان‌دهنده تاب‌آوری بالای افراد است و هرچه نمرات به‌دست‌آمده کمتر از نمره برش باشد، نشان‌دهنده تاب‌آوری پایین افراد خواهد بود. اعتبار این مقیاس توسط Connor & Davidson (2003) بر اساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ و همبستگی با کل مقیاس بین ۰/۳۰ تا ۰/۷۰ گزارش شده است. (Jowkar (2007) اعتبار مقیاس تاب‌آوری بر اساس روش آلفای کرونباخ را ۰/۹۳ گزارش کرد و برای تعیین روایی مقیاس تاب‌آوری بر اساس همبستگی هر مقیاس با نمره کل به‌جز گویه ۳، ضرایبی بین ۰/۴۱ تا ۰/۶۴ را به دست آورد. در پژوهش انجام‌شده اعتبار این مقیاس بر اساس روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به دست آمد. درنهایت تجزیه‌وتحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون T و تحلیل مسیر و بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS و SmartPLS انجام شد.

یافته‌ها

یافته‌های به‌دست‌آمده بر اساس بررسی ویژگی جمعیت‌شناختی سن نشان داد که میانگین سنی در زنان گروه نمونه ۳۸/۴۳ و با انحراف معیار ۲/۶۹ بود. در خصوص مدت تأهل ۳۱/۴۹ درصد میزان مدت تأهل آزمودنی‌ها بین ۱۱ تا ۱۵ سال بود. از طرفی در خصوص تعداد فرزند بیشترین آزمودنی‌ها ۶۱/۸۴ درصد دارای دو فرزند و کمترین تعداد ۵۷/۴۹ درصد دارای یک فرزند بودند.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

میانگین	انحراف استاندارد	ضریب کشیدگی	ضریب کجی
۳۹/۵۶	۴/۷۳	۱/۳۴۵	-۰/۸۴۵
۳۳/۷۱	۳/۴۷	۱/۱۱۳	-۰/۵۲۷
۲۹/۴۳	۳/۷۸	۱/۰۹۲	-۰/۴۸۴
۳۱/۵۳	۳/۷۱	۱/۱۳۷	-۰/۶۳۴

بر اساس میانگین و انحراف معیار به‌دست‌آمده، نتایج نشان داده است که بیشترین میانگین در رابطه با طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه (۳۹/۵۶)، تاب‌آوری (۳۳/۷۱)، کیفیت روابط زناشویی (۳۱/۵۳) در زنان متأهل و کمترین میانگین مربوط به میزان سازگاری زناشویی (۲۹/۴۳) در زنان متأهل به دست آمد. از آنجایی که میزان کجی توزیع نمره‌ها در دامنه (۱ و -۱) و کشیدگی در دامنه (۲ و -۲) بود، می‌توان بیان داشت که توزیع فوق نرمال است. نتایج حاصل در جدول ۲ بررسی مفروضه استقلال خطاها را بیانگر می‌باشد. نظر به اینکه اگر مقدار خودهمبستگی نزدیک به ارزش ۲ (دامنه قابل‌پذیرش ۱/۵ تا ۲/۵) باشد، به معنی آن است که مفروضه استقلال خطاها رعایت شده است، بنابراین با توجه به مقدار به‌دست‌آمده ۱/۹۴۷ = محدودده موردقبول) نشان‌دهنده رعایت

1. Bach

2. Connor Davidson resilience scale (CD-RISC)

مفروضه استقلال خطاها است، در نتیجه مفروضه استقلال خطاها تأیید می‌شود. بنابراین می‌توان از آزمون‌های پارامتریک برای تحلیل داده‌ها استفاده کرد. همچنین نتایج به دست آمده جهت بررسی مفروضه عدم هم‌خطی چندگانه با استفاده از آزمون تولرانس و تورم واریانس انجام شد. همچنین نظر به اینکه اگر مقدار ضریب تورم واریانس بزرگ‌تر از ۱۰ شود، به معنی آن است که تورم واریانس بین متغیرها وجود دارد، با توجه به نتایج فوق که نشان‌دهنده مقادیر کمتر از ۱۰ است، در نتیجه عدم تورم واریانس وجود دارد. بنابراین مفروضه عدم هم‌خطی چندگانه تأیید شد و می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده کرد. زمانی که بیشتر از دو متغیر بررسی شوند، از پارامتر تحمل استفاده می‌شود و دامنه مقادیر پارامتر تحمل از صفر تا ۱ است. اندازه‌های پایین‌تر پارامتر تحمل نشان می‌دهد که بین متغیرهای برون‌زا روابط قوی‌تری وجود دارد. مقدار آماره دوربین واتسون نیز حاکی از برقراری مفروضه استقلال خطاها در بین متغیرهای برون‌زا پژوهش است.

جدول ۲. نتایج آزمون پایایی الگوی سازگاری و کیفیت روابط زناشویی بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری تاب‌آوری (n=۳۵۰)

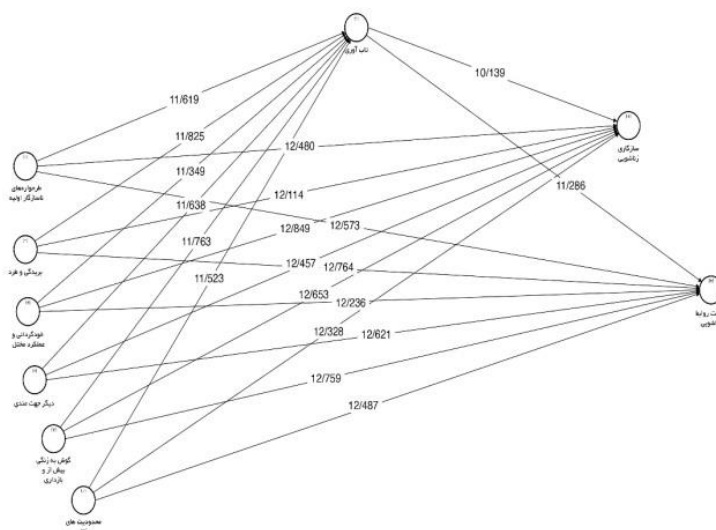
متغیرها	آلفای کرونباخ	همبستگی اسپیرمن	پایایی ترکیبی دل‌بین‌گلدشتاین (CR)	پایایی اشتراک (AVE)	CR > AVE
حوزه طرد و بریدگی	۰/۸۳۲	۰/۹۳۷	۰/۸۵۷	۰/۷۷۵	۰/۸۵۷ > ۰/۷۵۵
حوزه خودگردانی و عملکرد مختل	۰/۸۲۵	۰/۷۲۶	۰/۸۰۲	۰/۷۱۲	۰/۸۰۲ > ۰/۷۱۲
حوزه دیگرجهت‌مندی	۰/۸۳۷	۰/۷۴۱	۰/۸۲۶	۰/۷۲۹	۰/۸۲۶ > ۰/۷۲۹
حوزه محدودیت‌های مختل	۰/۸۲۶	۰/۷۳۹	۰/۸۱۴	۰/۷۱۸	۰/۸۱۴ > ۰/۷۱۸
حوزه گوش‌به‌زنگی و بازداری	۰/۸۳۴	۰/۸۴۵	۰/۸۴۳	۰/۷۴۶	۰/۸۴۳ > ۰/۷۴۶
طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه	۰/۸۳۰	۰/۷۹۷	۰/۸۳۲	۰/۷۳۶	۰/۸۳۲ > ۰/۷۳۶
تاب‌آوری	۰/۸۰۶	۰/۸۲۱	۰/۸۶۳	۰/۷۲۸	۰/۸۶۳ > ۰/۷۲۸
سازگاری زناشویی	۰/۸۱۶	۰/۸۱۷	۰/۸۶۲	۰/۷۲۳	۰/۸۶۲ > ۰/۷۲۳
کیفیت روابط زناشویی	۰/۸۰۹	۰/۷۹۸	۰/۸۴۷	۰/۷۱۱	۰/۸۴۷ > ۰/۷۱۱

آزمون‌های پایایی مدل اندازه‌گیری بر اساس نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد پایایی مدل بر اساس ضریب آلفای کرونباخ در هر یک از متغیرها بالای ۰/۷ است. بنابراین پایایی توسط آلفای کرونباخ تأیید می‌شود. همچنین نتایج آزمون پایایی ترکیبی (دل‌بین‌گلدشتاین) و شاخص ضریب همبستگی اسپیرمن نشان می‌دهد که CR و rho_a هر یک از متغیرها نیز بالای ۰/۷ می‌باشد. بر اساس چهار آزمون پایایی، مدل مورد تأیید قرار می‌گیرد و می‌توان ادعا نمود که نتایج پژوهش به نمونه‌های دیگری از همان جامعه قابل تعمیم است. نتایج نشان داده است که کلیه متغیرها دارای CR بزرگ‌تر از AVE می‌باشد، بنابراین هر دو شرط روایی همگرا برقرار است و می‌توان ادعا نمود مدل دارای همگرایی می‌باشد و نیز کلیه شاخص‌های AVE بالاتر از ۰/۵ است. بنابراین شرط اول روایی همگرا بودن نیز برقرار است. با تأیید روایی همگرا می‌توان ادعا کرد که الگوی تدوین شده از روایی سازه برخوردار است. نتایج به دست آمده نشان‌دهنده آن است که مقادیر الگو شاخص کیفیت اندازه‌گیری بالاتر از ۰/۱۵ می‌باشد که نشان می‌دهد الگوی اندازه‌گیری از کیفیت بالایی برخوردار است. همچنین بنا بر هدف اصلی پژوهش در تدوین ارائه مدل پژوهش، وجود R^2 (RSQUARE) مطلوب می‌باشد. همچنین در آزمون کیفیت مدل درونی (ساختاری) از شاخص CVRED که مخفف روایی متقاطع افزونگی می‌باشد، استفاده شد که نتایج کیفیت روایی متقاطع افزونگی مدل ساختاری برای تاب‌آوری نسبتاً قوی و در سازگاری و کیفیت روابط زناشویی از کیفیت بسیار قوی برخوردار بود. با توجه به نتایج به دست آمده از مدل اندازه‌گیری با مدل ساختاری در بخش CVCOM نشان داد که هر دو مدل از کیفیت نسبتاً مناسب و بالایی برخوردار می‌باشد. بر این اساس از آزمون‌های مدل کلی استفاده شد تا مشخص شود پیش‌بینی مدل از نتایج در چه وضعیتی قرار دارد. زیرا مدل اصلی تحقیق ترکیبی از دو مدل است. نتایج آزمون برازش $SRMR = ۰/۰۶۹ < ۰/۰۸$ به دست آمد که نشان می‌دهد آزمون از برازش مطلوبی برخوردار است. در این پژوهش میزان (gof=۰/۴۷) بزرگ‌تر از ۰/۳۶ می‌باشد که نشان می‌دهد مدل آزمون شده در پیش‌بینی متغیرهای مکنون درون‌زا موفق بوده است.

جدول ۳. معناداری فرضیات و شدت و جهت تأثیر آن‌ها بر اساس مسیر مستقیم و غیرمستقیم

نتیجه	P Values	ضرایب استاندارد	ضرایب معناداری	مسیر مستقیم و غیرمستقیم
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۷۴	۱۲/۸۴۹	حوزه خودگردانی و عملکرد مختل - سازگاری زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۱۱	۱۲/۱۱۴	حوزه طرد و بریدگی - سازگاری زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۴۶	۱۲/۴۵۷	حوزه دیگرجهت‌مندی - سازگاری زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۳۹	۱۲/۳۲۸	حوزه محدودیت‌های مختل - سازگاری زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۶۵	۱۲/۶۵۳	حوزه گوش‌به‌زنگی و بازداری - سازگاری زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۴۵	۱۲/۴۸۰	طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه - سازگاری زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۳۴	۱۲/۲۳۶	حوزه خودگردانی و عملکرد مختل - کیفیت روابط زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۶۲	۱۲/۷۶۴	حوزه طرد و بریدگی - کیفیت روابط زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۴۶	۱۲/۶۲۱	حوزه دیگرجهت‌مندی - کیفیت روابط زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۳۵	۱۲/۴۱۷	حوزه محدودیت‌های مختل - کیفیت روابط زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۵۴	۱۲/۷۵۹	حوزه گوش‌به‌زنگی و بازداری - کیفیت روابط زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۴۴	۱۲/۵۷۳	طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه - کیفیت روابط زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۳۵	۱۱/۳۴۹	حوزه خودگردانی و عملکرد مختل - تاب‌آوری
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۸۶	۱۱/۸۲۵	حوزه طرد و بریدگی - تاب‌آوری
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۵۹	۱۱/۶۳۸	حوزه دیگرجهت‌مندی - تاب‌آوری
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۴۱	۱۱/۵۲۳	حوزه محدودیت‌های مختل - تاب‌آوری
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۶۹	۱۱/۷۶۳	حوزه گوش‌به‌زنگی و بازداری - تاب‌آوری
معنادار	۰/۰۰۰	-۰/۷۵۸	۱۱/۶۱۹	طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه - تاب‌آوری
معنادار	۰/۰۰۰	۰/۷۲۳	۱۰/۱۳۹	تاب‌آوری - سازگاری زناشویی
معنادار	۰/۰۰۰	۰/۷۳۹	۱۱/۲۸۶	تاب‌آوری - کیفیت روابط زناشویی

نتایج جدول ۳ در خصوص بررسی سؤال پژوهش مبنی بر اینکه آیا بر اساس مؤلفه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و تاب‌آوری می‌توان سازگاری و کیفیت روابط زناشویی را پیش‌بینی کرد؟ نتایج ضرایب معناداری به‌دست‌آمده نشان داد که در مسیر غیرمستقیم بین مؤلفه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و میانجی‌گری تاب‌آوری با سازگاری و کیفیت روابط زناشویی بر اساس مقدار ضرایب معناداری آماره t در سطح اطمینان ۰/۹۹ رابطه معنادار وجود دارد. در خصوص اندازه نقش میانجی VAF یا شمول واریانس نتایج نشان داد که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه (۰/۴۲۱) و مؤلفه‌های حوزه خودگردانی و عملکرد مختل (۰/۴۲۱)، طرد و بریدگی (۰/۴۲۳)، دیگرجهت‌مندی (۰/۴۱۹)، محدودیت‌های مختل (۰/۴۲۰)، گوش‌به‌زنگی و بازداری (۰/۴۲۱) با نقش میانجی‌گری جزئی تاب‌آوری در پیش‌بینی کیفیت روابط زناشویی رابطه دارد. بر همین اساس نتایج به‌دست‌آمده نشان داده که الگوی اندازه‌گیری با الگوی ساختاری در ارائه مدل پیش‌بینی سازگاری و کیفیت روابط زناشویی بر اساس مؤلفه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری تاب‌آوری از کیفیت نسبتاً مناسب و مطلوبی برخوردار است.

شکل ۱. الگوی ساختاری در حالت معناداری ضرایب با حضور میانجی

همچنین نتایج شکل ۱ نشان می‌دهد که آزمون همگن بودن در قالب تحلیل عاملی تأییدی در حالت معناداری ضرایب با حضور میانجی نتایج نشان داد با توجه به مقدار سطح معناداری که کمتر از ۰/۰۱ است و یا مقدار آماره T که خارج از بازه ۱/۹۶- و ۱/۹۶ است فرض صفر رد و سؤال پژوهش تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل پیش‌بینی سازگاری و کیفیت روابط زناشویی بر اساس مؤلفه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری تاب‌آوری در زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره اسلامی شهر تهران انجام شد. برآیند پژوهش نشان داد با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری بر اساس داده‌های گردآوری‌شده مدل نظری با مدل پژوهشی مطابقت و از برازش مطلوبی برخوردار بود. این یافته با یافته‌های پژوهش (Körük & Özabacı (2023), Adıyaman & Ayşen Temel (2023)، (Khalaf & AL-Hadrawi (2022)، (Mahmoudpour et al., Janovsky (2020), Gomes & Sá (2021)، (Seyfizadeh, Zareei Mahmodabadi & Bakhshayesh (2020) همخوان بود.

در تبیین این یافته می‌توان این‌گونه بیان داشت که اغلب مشکلات بین فردی که همسران تجربه می‌کنند تحت تأثیر شیوه تصور آن‌ها در روابط خود با دیگری می‌باشد. وجود طرح‌واره‌های طرد، وابستگی و اطاعت پیش‌بینی‌کننده نارضایتی زناشویی و محرومیت عاطفی، و عدم سازگاری در روابط همسران می‌گردد (McDermott, 2017). مرور پیشینه‌های پژوهشی حاکی از آن است که میزان سازگاری زناشویی بر اساس شناخت طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در بازسازی تفکرات، احساسات و هیجانات، رفتارها و نشانه‌های جسمانی افراد صورت می‌گیرد (Körük & Özabacı, 2023)، با توجه به حیطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در خصوص سازگاری و کیفیت روابط زناشویی با می‌توان بیان داشت محتوای طرح‌واره‌ها کلیه جنبه‌های زندگی فرد اعم از آگاهانه یا ناآگاهانه را دربر می‌گیرد و ساختاری را که فرد به دنیا می‌آید، ایجاد می‌کند. درعین حال تحول طرح‌واره‌ها تحت تأثیر فرهنگ، خانواده، مذهب و عوامل مربوط به جنسیت سن یا شخصیت فرد قرار دارد. در حقیقت طرح‌واره‌ها ذخیره می‌شوند تا در شرایط خاص فعال شوند. به همین دلیل طرح‌واره‌ها موجب سوگیری در تفسیر هرکدام از همسران از رویدادها می‌شوند و این سوگیری‌ها در آسیب‌شناسی روانی میان فردی به صورت سوءتفاهم، نگرش‌های تحریف‌شده، گمانه‌زنی‌های نادرست، هدف و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه در روابط زناشویی خود را نشان می‌دهد (Talee-Baktash, Yaghoubi & Yousefi, 2013). در زمینه طرح‌واره‌ها نتایج نشان داده است که بین طرح‌واره‌های عشق و توجه در توجیه کیفیت روابط زناشویی (Sharifi, Haji (2013) Heydari, Khoroushm & Fatehizadeh) رابطه وجود دارد. همچنین دارا بودن سطح بالایی از تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری موجب ارتقاء، سطح ارتباطی مطلوبی و پذیرش بالایی در ارتباطات همسران می‌گردد (Fradelos et al, 2018). تاب‌آوری و میزان انعطاف‌پذیری هر یک از همسران نسبت به شریک احساسی خود با نحوه تنظیم هیجان و کنترل عواطف، به کارکرد روان‌شناختی سازگاران آنان نسبت به یکدیگر کمک می‌کند (Inwood & Ferrari, 2018). در این راستا همسرانی که از تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری بیشتری برخوردارند، بر افکار و احساسات خود در زندگی زناشویی تسلط بیشتری داشته (Morrison et al, 2021) و در موقعیت‌های سخت انعطاف‌پذیری شناختی بیشتری را از خود نشان می‌دهند (Tandler et al, 2021). تاب‌آوری، از طریق پذیرش و شناخت و آگاهی از احساسات منفی بر اساس راهبردهای مختلف تنظیم هیجان به شیوه سازگاران برای کنترل تعارضات زناشویی بر ایجاد بهبود کیفیت روابط زناشویی تأثیرگذار می‌باشد.

محدودیت‌های و پیشنهادی پژوهش

محدودیت‌های این پژوهش شامل موارد زیر بود: محدود بودن نمونه پژوهش به زنان شهر تهران؛ محدود بودن داده‌های پژوهش به یک مقطع زمانی خاص؛ استفاده از پرسشنامه‌های خودگزارشی؛ تفاوت در ویژگی‌های جمعیت‌شناختی از جمله سن، تحصیلات و درآمد. لذا در خصوص انجام پژوهش‌های آتی در این زمینه پیشنهاد می‌گردد، تحلیل‌های گسترده‌ای در این حیطه صورت پذیرد تا پژوهشگران بتوانند عوامل مؤثر در این زمینه را مورد ارزیابی قرار دهند. همچنین پیشنهاد می‌شود با انجام طرح کیفی به بررسی دقیق‌تر سازگاری و کیفیت روابط زناشویی در ساختار خانواده در جهت بهبود و غنی‌سازی روابط همسران پرداخته شود تا نتایج حاصل از آن بتواند گویای زمینه‌های استحکام و پایداری خانواده را مهیا سازد. بر این اساس با توجه به یافته‌های پژوهش در

خصوص پیش‌بینی سازگاری و کیفیت روابط زناشویی بر اساس مؤلفه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری تاب‌آوری، و تأثیر سازگاری زناشویی در روابط همسران بر سلامت خانواده، پیشنهاد می‌شود به‌منظور افزایش ایجاد بسترهای ارتباط زناشویی رضایت‌بخش، آموزش‌هایی در زمینه زوج‌درمانی و خانواده‌درمانی از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی به‌منظور افزایش آگاهی همسران در مورد شناخت انواع طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و آگاهی از آنها در جهت ارتقاء سطح تاب‌آوری در مواجهه با رویدادهای تنش‌زا مختلف در زندگی زناشویی در جهت افزایش سازگاری و کیفیت روابط زناشویی توسط متخصصان حوزه خانواده‌درمانی در مراکز بالینی و مشاوره‌ای، به زوجین ارائه گردد.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

اخلاق پژوهش

به هر کدام از شرکت‌کنندگان فرم رضایت آگاهانه داده شد تا در جریان اهداف پژوهش قرار گیرند. به‌طور کلی نکات مربوط به اخلاق پژوهش از جمله رعایت حریم خصوصی جامعه پژوهش، دقت در استناددهی، رعایت ارزش‌های اخلاقی در گردآوری داده‌ها، امانت‌داری در استفاده از منابع و عدم سوگیری در تحلیل داده‌ها از سوی پژوهشگران اعمال گردید.

منابع مالی

این پژوهش با هزینه شخصی پژوهشگران انجام گرفته و در هیچ یک از مراحل انجام آن هیچ‌گونه منابع مالی دریافت نشده است.

سپاسگزاری

بدین‌وسیله از تمامی بانوان شرکت‌کننده در این پژوهش و مدیران مراکز مشاوره اسلامی شهر تهران تشکر و قدردانی می‌گردد.

References

- Adiyaman, Y. C., & Aysen Temel, E. (2023). The effect of early maladaptive schemas on communication styles of romantic couples. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 25(6), 353-362. https://jfmh.mums.ac.ir/article_23590.html?lang=en
- Bach, B., Lockwood, G., & Young, J. E. (2018). A new look at the schema therapy model: organization and role of early maladaptive schemas. *Cognitive behaviour therapy*, 47(4), 328 -349. <https://doi.org/10.1080/16506073.2017.141056>
- Busby, D. M., Crane, D. R., Larson, J. H., & Christensen. C. (1995). A revision of the Dyadic Adjustment Scale for use with distressed and nondistressed couples: Construct Hierarchy and multidimensional scale. *Journal of Marital and family therapy*, 21(3), 289-308. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1995.tb00163.x>
- Connor, K. M., & Davidson, J. R. T. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor Davidson resilience scale (CD-RISC). *Depression & anxiety Journal*, 18, 76-82. <https://doi.org/10.1002/da.10113>
- Damiano, S. R., Reece, J., Reid, S., Atkins, L., & Patton, G. (2015). Maladaptive schemas in adolescent females with anorexia nervosa and implications for treatment. *Eating behaviors*, 16, 64-71. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2014.10.016>
- Fradelos, E. C., Latsou, D., Mitsi, D., Tsaras, K., Lekka, D., Lavdaniti, M., Tzavella, F., & Papataniasiou, I. V. (2018). Assessment of the relation between religiosity, mental health, and psychological resilience in breast cancer patients. *Contemporary oncology (Poznan, Poland)*, 22(3), 172-177. <https://doi.org/10.5114/wo.2018.78947>
- Gomes, L. E. S., & Sá, L. G. C. D. (2021). Which are the relationships between early maladaptive schemas, social skills and marital satisfaction?. *Pensando familias*, 25(2), 65-80. [https://pepsic.bvsalud.org/scielo.php?pid=S1679-494X2021000200006&script=sci_abstract&tlng=en#:~:text=The%20results%20indicated%20that%3A%20\(a,schemas%20on%20marital%20satisfaction%20is](https://pepsic.bvsalud.org/scielo.php?pid=S1679-494X2021000200006&script=sci_abstract&tlng=en#:~:text=The%20results%20indicated%20that%3A%20(a,schemas%20on%20marital%20satisfaction%20is)

- Howard, M. C., & Van Zandt, E. C. (2020). The discriminant validity of honesty-humility: A meta-analysis of the HEXACO, Big Five, and Dark Triad. *Journal of Research in Personality*, 87, 103982. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2020.103982>
- Inwood, E., & Ferrari, M. (2018). Mechanisms of Change in the Relationship between Self-Compassion, Emotion Regulation, and Mental Health: A Systematic Review. *Applied psychology. Health and well-being*, 10(2), 215-235. <https://doi.org/10.1111/aphw.12127>
- Janovsky, T., Rock, A. J., Thorsteinsson, E. B., Clark, G. I., & Murray, C. V. (2020). The relationship between early maladaptive schemas and interpersonal problems: A meta-analytic review. *Clinical psychology & psychotherapy*, 27(3), 408–447. <https://doi.org/10.1002/cpp.2439>
- Jowkar, B. (2007). The mediating role of resilience in the relationship between general and emotional intelligence and life satisfaction. *Contemporary Psychology*, 2(2), 3-12. <https://bjcp.ir/article-1-963-fa.html&sw>
- Karimi, S., & Esmaeili, M. (2020). The relationship between emotion regulation and resilience strategies with marital adjustment in female teachers. *Journal of Psychological Science*. 19(87), 291-298. <http://psychologicalscience.ir/article-1-651-fa.html> (In Persian)
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (2020). Research on Marital Satisfaction and Stability in the 2010s: Challenging Conventional Wisdom. *Journal of marriage and the family*, 82(1), 100–116. <https://doi.org/10.1111/jomf.12635>
- Khalaf, M. S., & AL-Hadrawi, H. (2022). Determination the level of psychological resilience in predicting marital adjustment among women. *International Journal of Health Sciences*, 6(S2), 12489–12497. <https://doi.org/10.53730/ijhs.v6nS2.8847>
- Körük, S., & Özabacı, N. (2023). How Do Early Maladaptive Schemas and Family Functions Predict Dyadic Marital Adjustment? A Test on Turkish Married Individuals. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 49(7), 772–782. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2023.2195857>
- Kunst, H., Lobbestael, J., Candel, I., & Batink, T. (2020). Early maladaptive schemas and their relation to personality disorders: A correlational examination in a clinical population. *Clinical psychology & psychotherapy*, 27(6), 837–846. <https://doi.org/10.1002/cpp.2467>
- Mahboobi Gharakhloo, M., Kheirkhai, P., & Soheilian, H. (2018). Investigating the Relationship between Personality Factors and Happiness in the Couples Adaptation Referred to the Counseling Centers in District 1 of Tehran. *NPWJM*, 6(19), 60-66. <http://npwjma.ajaums.ac.ir/article-1-558-fa.html> (In Persian)
- Mahmoudpour, A., Darba, M., Kamandloo, Z., & Madani, Y. (2020). The relationship between early maladaptive schemas with marital satisfaction and psychological distress in infertile women in tehran. *Journal of Psychological Science*. 19(94), 1231-1242. <http://psychologicalscience.ir/article-1-771-fa.html> (In Persian)
- McDermott, N. (2017). *Early maladaptive schemas, attachment, negative affect and relationship satisfaction*. MA thesis. Rowan University.
- Morrison, A. E., Zaccardi, F., Chatterjee, S., Brady, E., Doherty, Y., Robertson, N., Hadjiconstantinou, M., Daniels, L., Hall, A., Khunti, K., & Davies, M. J. (2021). Self-Compassion, Metabolic Control and Health Status in Individuals with Type 2 Diabetes: A UK Observational Study. *Experimental and clinical endocrinology & diabetes*, 129(6), 413-419. <https://doi.org/10.1055/a-0897-3772>
- Nobandegani, Z. (2022). Modeling the Quality of Marital Relationship Based on Dyadic Coping: The Mediating Role of We-ness Concept in Married People. *Journal of Applied Psychological Research*, 13(2), 351-364. https://japr.ut.ac.ir/article_88626.html (In Persian)

- Ogińska-Bulik, N., & Zadworna-Cieślak, M. (2018). The role of resiliency and coping strategies in occurrence of positive changes in medical rescue workers. *International emergency nursing*, 39, 40-45. <https://doi.org/10.1016/j.ienj.2018.02.004>
- Omrani, S., Jomehri, F., & Ahadi, H. (2019). Predicting marital adjustment based on marital expectations with mediate role of marital conflicts. *Journal of Social Psychology*, 51(7), 89-97. <https://sanad.iau.ir/en/Journal/psychology/Article/924835> (In Persian)
- Pakniyat, M., & Roshan Chesli, R. (2018). Predict marital satisfaction based on sensation seeking, intimacy, sexual function, personality characteristics in nurses. *Clinical Psychology and Personality*, 16(1), 159-178. https://cpap.shahed.ac.ir/article_2845.html (In Persian)
- Peiravi, M., & Bahrami, H. (2017). The survey of the couple's primary inconsistent schemas and the matrimonial adjustment in married students. *Rooyesh*, 6(1), 131-158. <http://frooyesh.ir/article-1-331-fa.html> (In Persian)
- Rastgoftar, S., & Khodadadi, J. (2024). Marital compatibility predictors and implications in couples satisfied with married life. *Journal of Women and Families cultural-educational*, 19(66), 798-110. https://cwfs.ihu.ac.ir/article_208462.html (In Persian)
- Sanaei, B., Alaghemand, S., Falahati, S., & Hooman, A. (2000). *Family and marriage measurement scales*. Tehran: Besat. (In Persian)
- Sharifi, M., Haji Heydari, M., Khoroushm, F., & Fatehizadeh, M. (2013). Correlation between love schemas and justifications for extramarital involvement in married women. *RBS*, 10(6), 526-534. <http://rbs.mui.ac.ir/article-1-285-fa.html> (In Persian)
- Sedghi, M., Ghaffari, O., & Kazemi, R. (2021). Effectiveness of Couple Therapy based on Choice Theory and Acceptance and Commitment (ACT) in Marital Interactions of Couples. *Journal of Modern Psychological Researches*, 16(61), 39-51. https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_12272.html (In Persian)
- Seyfizadeh, H., Zareei Mahmodabadi, H., & Bakhshayesh, A. R. (2020). The relationship between early maladaptive schemas and marital adjustment with mediation fear of intimacy in married people. *Journals of Family Research*, 15(4), 467-486. https://jfr.sbu.ac.ir/article_97783.html
- Spanier, G. B. (1976). Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads. *Journal of Marriage and The Family*, 38, 15-28. <http://dx.doi.org/10.2307/350547>
- Streubert Speziale, H., Streubert, H. J. Carpenter, D. R. (2019). *Qualitative Research in Nursing: The Relationship between Early Maladaptive Schemas and Emotional Divorce between Male and Female Nurses in Philadelphia*. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins.
- Tahir, K., & Khan, N. (2021). Mediating role of body image between sexual functioning and marital intimacy in Pakistani women with breast cancer. *Psycho-oncology*, 30(2), 260-266. <https://doi.org/10.1002/pon.5563>
- Talee-Baktash, S., Yaghoubi, H., & Yousefi, R. (2013). Comparing the early maladaptive schemas and cognitive emotion regulation strategies in obsessive-compulsive disorder patients and healthy people. *Feyz Med Sci J*; 17(5), 471-481. <http://feyz.kaums.ac.ir/article-1-2059-fa.html> (In Persian)
- Tandler, N., Krüger, M., & Petersen, L.-E. (2021). Better battles by a self-compassionate partner? The mediating role of personal conflict resolution styles in the association between self-compassion and satisfaction in romantic relationships. *Journal of Individual Differences*, 42(2), 91-98. <https://doi.org/10.1027/1614-0001/a000333>
- Young, J. E. (1998). *Young Schema Questionnaire Short Form*. New York: Cognitive Center.
- Young, J. E., Klosko, J. S., & Weisharr, M. E. (2006). *Schema therapy: A practitioner's guide*. New York: The Guilford Press.